

Grup de Folk: canviar si canvia el món

Amb l'edició d'algunes de les cançons que van popularitzar, a final dels anys seixanta, torna a l'actualitat l'efímer i iconoclasta Grup de Folk. 'Els temps encara estan canviant' és el CD que han gravat una part dels seus components i que presentaran al Centre Artesà Tradicionàrius, a Barcelona, els propers 12 i 19 de gener. No hi ha lloc per a la nostàlgia: ells avancen amb el temps i reclamen vigència.

“Durant els successos del maig francès nosaltres ‘no’ érem a París”, expliquen Pau Riba

i Jordi Pujol (contràriament, d'altra banda, al que afirma amb cert impudor un elevadíssim percentatge de la seva mateixa generació). De fet, aquell maig del 1968 que sotraguejava Europa, el tàndem musical Pau i Jordi cantava –i feia cantar– dalt d'un escenari –i a baix, també, o al voltant, fins i tot– al parc de la Ciutadella de Barcelona. Era el 23 de maig i s'hi celebraven les Deu Hores de Folk, el primer gran festival musical a l'aire lliure de la guerra ençà i que, sense comptar l'impertèrrit cordó de grisos, va aplegar 10.000 persones per escoltar –i corejar– més de 200 cançons. Un festival –festival, perquè ve de festa– convocat per una de les formacions més atípiques i iconoclastes del panorama musical català contemporani: el Grup de Folk

La recent edició d'un CD amb algunes de les cançons més conegudes d'aquest efímer però influent grup l'ha tornat a posar d'actualitat, 33 anys després de la seva desaparició. No han calgut números rodons per a l'ocasió (encara que potser aquest 33 sí que ho sigui, vist des de la volguda heterodòxia del Grup de Folk), com tampoc no ha fet falta cap mena de *remasterització*: n'hi ha hagut prou amb la proposta d'una discogràfica (Dismedí), l'entusiasme encomanadís d'un dels pioners d'aquell grup (Jaume Arnella), i les veus i les músiques d'alguns dels que van crear o adaptar un seguit de cançons que de seguida es van fer populars i que han acabat formant part del nostre imaginari col·lectiu. “Les rondes del vi”, “Dunlai”, “La vall del riu

vermell” o “Puff el drac màgic” tornen a sonar amb les veus actuals dels que les cantaven aleshores i amb els arranjaments de Jordi Armengol que, tal com explica Jaume Arnella “si d'una banda han sabut ser respectuosos amb l'original, també l'han actualitzat, amb tocs molt senzills”. No en va, molts d'aquells components del grup de Folk continuen en actiu: des del mateix Arnella fins a Pau Riba, de Jordi Batiste o Jordi Roure als Falsterbo Marí, per exemple. “Amb el temps –fa rient Eduard Estivill, un dels components de Falsterbo Marí– n'hem après una mica més; afinem millor”.

La preocupació de la trentena de joves que es trobaven per assajar als locals de l'Acadèmia Baixas, a Barcelona, l'any 1967, no era precisament la perfecció musical. Havien començat a l'Escola d'Arquitectura, amb algunes cantades impulsades per Joan Baixas i Albert Batiste (actuació de Xesco Boix, Pau Riba, Ramon Casajoana i Els Tres Tambors, amb el corresponent repartiment del cançoner ciclostilat, per exemple) i de mica en mica va anar sorgint la possibilitat de crear alguna mena de grup estable. Una iniciativa de l'Àngel Fàbregas, de l'Hogar del Libro (posterior impulsor del festival de la Ciutadella), va catalitzar les energies concentrades en aquella acadèmia de dibuix i pintura de la família Baixas: l'encàrrec de preparar un cançoner de folk-song americà. I, com escrivia Josep M. Camarasa l'any 1993, “entorn del cançoner anàrem definint unes opcions estètiques i ideològiques i un estil d'actuar completament inèdits i probablement mai més repetits a casa nostra en el camp de la cançó”.

Els constituïen, d'alguna manera, l'alternativa als Setze Jutges. Així, si els uns eren, rememora Estivill, "seriosos, pujaven a l'escenari i tot anava perfecte, ho feien amb ordre, cantaven molt bé...", els altres eren... "el contrari". Res a veure amb el model francès d'on bevien els Jutges: els del Grup de Folk, a més de seguir el rastre de Bob Dylan, Pete Seeger o Atahualpa Yupanqui, eren "iconoclastes, estripats i molt divertits", com afirma Arnella; l'objectiu central de les actuacions era la participació de la gent i si alguna crítica li feien, a l'anomenada Nova Cançó, la centraven precisament en el fet que, des del seu punt de vista, fos "petit-burgesa i poc estimulants per a la participació".

En tot cas, però, també hi va haver punts de contacte, i tant Ovidi Monllor com Maria del Mar Bonet (membre, a més, dels Setze Jutges) van participar en festivals del Grup de Folk. "No érem tancats", exclama Eduard Estivill. "Eren ells, que no ens deixaven entrar a nosaltres! Nosaltres estàvem oberts a tothom. De fet, pel Grup de Folk hi ha passat molta gent, des dels Tres Tambors fins a Sisa mateix." Per entrar-hi —i això era una mena d'influència dels Setze Jutges—, només calia passar un "examen". El nivell d'exigència era diferent, i els paràmetres, també. Estivill ho explica: "Miràvem si encaixava el tipus de cançó amb el que nosaltres pensàvem, com era la persona... Aquest tipus de coses. Era divertit, sí." Per al Grup de Folk la diversió era molt important i, si calia treure transcendència als festivals, quan semblava que la gent se'ls començava a prendre massa seriosament, ells deixaven anar, sense complexos, una cançó-joc popular i au, tothom a cantar allò de "Tres pomes té el pome"! I això, per evitar que els festivals es convertissin, en paraules de Camarasa, "en una mena de coartada per als que volien sentir-se lluitadors per la llibertat sense haver-se-la de jugar gaire".

L'experiència va finalitzar, setze mesos després, talment com havia començat. Es tractava d'un grup d'allò més heterogeni que no acabava de ser ben bé un grup, i de mica en mica les individualitats van anar pesant més que el conjunt. "Va ser una cosa inestable —reflexiona

A dalt, les Deu Hores de Folk al parc de la Ciutadella: Jordi Pujol, Ramon Casajoana, Ramon Genis, Amadeu Bernadet, Ramon Armadàs, J. M. Camarasa, Montse Soler, Albert Batiste, Gabriel Jaraba, Jordi Roure i Pau Riba. A baix, una part del Grup de Folk, l'any 2001.

Jaume Arnella—, perquè hi havia, per dir-ho així, massa galls en un galliner. Però també va ser com una mena d'espiral de foc, i vam tenir el seny suficient per saber-ho acabar quan s'havia d'acabar." Van fer una assemblea ("fèiem assemblees per a tot, tant per organitzar-ho com per a acabar-ho", recorda Eduard Estivill) i el setembre del 1968 es va donar per tancada l'etapa del Grup de Folk. La seva influència, però, ha anat molt més enllà. Segurament, pel conjunt de talents i esperances que va aplegar, però també per la idea que en va ser motor: la creació d'un repertori comú de cançons que tothom pogués cantar, segur que el veí li sabia seguir la tonada; cançons participatives i desenfadades en un moment en què, continua Estivill

"tots érem molt transcendents".

La vigència d'aquelles —aquestes— cançons, la troba Jaume Arnella en els ulls brillants dels que les tornen a cantar, més de trenta anys després; o en l'actual reviscolament i la força de la música popular; o en el fet que, com explica Estivill, "les cançons, en el fons, com que expressen sentiments, són una mica intemporals. Si en aquell moment, cantàvem el 'no serem moguts' davant de la facultat, ara es podria tornar a sentir en boca dels que rebutgen la LOU, per exemple". Potser per això, perquè expressen sentiments que avui ens continuen sent molt útils, la bona acollida del disc va més enllà d'un acte de nostàlgia.

Núria Cadenas